

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VIII. Idem Decano, & Subdecano, a Pictaviensi, & P. Magistro Amico
de Longovado, Canonico b Pictagoricensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPUT VII.

Idem Majori Decano & Priori a Colonienſe.

Postulatis per Sed. Ap. edoceri. *Et infra:* Conſequenter quaſiſtiſtis, utrum clerici, qui dum eſſent excommunicationis vinculo innodati, eccleſiaſtica beneficia ſunt adepti, eadem, poſtquam abſolutionis beneficium obtinuerunt, licite valeant retinere: poſtulant nihilominus, qua pena corripi debeant Abbates & Abbatiffa, & alij Eccleſiarum Praelati, qui ſcienter clericis excommunicationi ſubjectis eccleſiaſtica beneficia contulerunt. Ad quod vobis taliter reſpondemus, quod cum excommunicatis ^b communicari non debeat, clericis excommunicationis vinculo innodatis eccleſiaſtica beneficia conferri non poſſunt, nec illi valent ea licite retinere, niſi forſan cum eis fuerit miſericorditer diſpenſatum, cum ipſa non fuerint canonice conſecuti. Illi vero, qui ſcienter illa beneficia talibus contulerint, tamdiu debent a beneficiorum collatione ſuſpendi, donec ſuper hoc veniam conſequi mereantur, ut puniantur in hoc, in quo delinquere praſumpſerunt.

NOTÆ.

2. ^a *Colonienſe.* Ita etiam legitur in tertia collectione *ſub hoc tit. cap. 3.* non tamen extat praſens epistoſta inter editas à Sirlero, & Bof-

queto: quare integra ejus caremus. De Colonienſi Germania diocceſi egi *in c. 7. de atate, & qualitate: & commentarium dabimus ſequenti textu, b Communicari.*] *Cap. ſignificavit, de ſent. excom. ubi late dicemus.*

S.

Quaſiſtiſtis praeterea, qualiter puniri debeant clerici, vel monachi, necnon & moniales Eccleſiarum conventualium, qui poſt latam ſententiam in locis ſuppoſitis interdicto praſumpſerunt haectenus, & adhuc etiam non verentur divina officia celebrare, quamvis propter hoc ſint excommunicationis vinculo innodati. Ad hoc breviter reſpondemus, quod clerici, qui talia praſumpſerunt, ſunt eccleſiaſticis beneficiis ^a ſpoliandi. Monachi vero, vel moniales in arctioribus monaſteriis ad peragendam ſunt poenitentiam recludendi.

NOTÆ.

3. ^a *Spoliandi.*] Et hodie clerici violantes interdicti localis cenſuram ſcienter, manent irregulares, *cap. is qui 18. cap. is cui 20. de ſent. excom. lib. 6.* docent plures congeſti à Leandro *de irregul. tract. 2. diſput. 21. quaſt. 10.* Sed cum in Eccleſia generaliter interdicta poſſint celebrari licite divina officia, ſervatis conditionibus praſcriptis *in cap. alma de ſent. excom. lib. 6.* inde non erit irregularis, qui eo modo celebraverit: immo etiam ſi una ex eiſdem conditionibus omittatur, non ideo incurritur irregularitas, eo quod non videtur gra-

ve peccatum omiſſio unius conditionis, ut tenent Torres *de cenſur. diſput. 49. dub. 5.* Gibalin, *de irregul. cap. 5. quaſt. 2. conſecl. 9. num. 22.* Dianap. 5. *tract. 10. reſol. 65.* Similiter irregularis non manet, ſi faciat actum non ſpectantem ad exercitium ordinis, veluti ſi pulſet campanas, januas aperiat, vel praebat auctoritatem celebrationi divinatorum officiorum, ut cum aliis reſolvit Leander *de irregul. tract. 2. diſput. 23. quaſt. 6.* qui per totam illam diſputationem varios caſus reſolvit circa hanc irregularitatem ex violatione interdicti provenientem. De interdicto autem, & eius uſu nonnulla adduxi *in cap. 2. de his qua ſunt à Pralatis.*

CAPUT VIII.

Idem Decano, & Subdecano, ^a Piſta-vienſi, & P. Magiſtro Amico de Longo-vado, Canonico ^b Piſtagoricenſi.

Propoſuit olim dilectus filius Magiſter P. clericus ven. f. n. Episcopi Tuſculani, copram dil. fil. P. ſanctæ Lucia ad Septa Sol. Diacono Cardinali, quem ſibi, & Poenitentiario ^c Lemovicenſi conſeſſimus auditorem, quod dil. fil. G. ſanctæ Mariae in Porticu Diacono Cardinali in partibus illis Ap. Sedis legationis officio fungente, quidam de Lemovicenſibus Canonici ei humiliter ſupplicarunt, ut in eorum Eccleſia, qua debito fraudabatur ſervitio Clericorum, Canonicos ordinaret, pro ſe, ac Magiſtro eodem ſcriptore noſtro preces ſpecialiter porrigentes. Ipſe vero Lemovicenſem civitatem ingreſſus

ingressus, Canonicos interpositis precibus monuit, ut illos reciperent in socios, & in fratres, maximè cum quinque præbendæ, vel quatuor ab ultima ipsius Ecclesiæ ordinatione vacassent. Qui monitione ipsa devotè suscepta, deliberationis inducias petierunt, post quas primò, & secundò concessas, non curantibus respondere, de duabus præbendis Lemovicen. Ecclesiæ Cardinalis prædictus eosdem clericos investivit. *Et infra*: Si verò probaret ipsum excommunicatum tunc temporis extitisse, non postponerent, quod de ipso factum fuerat, revocare. Qui mandatum Apostolicum exequentes, utriusque partis receptis testibus, rationibus, & allegationibus intellectis, eandem causam sufficienter instructam ad nostrum remiserunt examen. Cum autem propter hoc tam sæpèdictus Magister, quàm Pœnitentiarius in nostra fuissent præsentia constituti, & acta ipsa inspicere fecerimus diligenter, & per Pœnitentiarii testes intellexerimus factam fidem, quod Vv. fr. noster Lemovicen. Episcopus pluribus annis antequam Magister P. fuerit investitus, & clericos, & burgenses castri Lemovicensis, atque eundem P. nominatim, quem eorum dicebat consiliarium, & fautorem, vinculo excommunicationis astrinxit. Per testes verò Magistri P. probatur, quod et si dictus Episcopus in burgenses, & eorum fautores, tam clericos, quàm laicos Lemovicen. excommunicationis sententiam protulisset; eos tamen ante per tres annos absolvit, quàm Magister fuerit investitus, quibusdam presbyteris usque ad certum tempus in excommunicatione retentis, qui contra sententiam interdicti præsumperant celebrare; quodque idem Episcopus dicto Magistro communicavit postea in Ecclesia, & mensa. His igitur, & aliis, quæ utraque pars proposuit coram nobis, intellectis, quia juxta mandati nostri tenorem superscriptum Magistrum P. investituræ suæ tempore à prædicto Episcopo excommunicatum extitisse dictus Pœnitentiarius sicut obtulerat, non probavit, cum ex adverso de absolutione, & communicatione dicti Episcopi fides fuerit facta, quod per dictum Legatum de memorato Magistro P. factum est, de fratrum nostrorum consilio per diffinitivam sententiam duximus approbandum.

NOTÆ

I. *Pitavien.* Ita etiam legitur in quarta collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* non autem reperitur hæc epistola inter editas à Sirleto, & Boschetto, quare ejus integrâ caremus. De Pictaviensi diœcesi nonnulla adduxi in *cap. 20. de rescript.* Similis autem missa Petro Canonico Lemovic. reperitur in editione Bosqueti *lib. 1. reg. epist. 201.* quam ut conferas cum præsentî libenter transcribo: [Proposuit dudum coram dilecto filio P. S. Lucæ ad Septa Solis Diacono Card. quem tibi, & Pœnitentiario Lemovicen. concessimus auditorem: Quod cum dil. fil. nostro G. sanctæ Mariæ in Porticu Diacon. Cardin. tunc in partibus illis Ap. Sed. Legato, quidam de Lemovicen. Canonicis supplicassent, ut in eorum Ecclesia, quæ debito fraudabatur servitio, clericos ordinaret, pro te ac Magistro A. scriptore nostro preces specialiter porrigentes, Lemovicen. civitatem ingressus, canonicos interpositis precibus monuit, ut vos reciperent in socios, & in fratres, maximè cum quinque præbendæ, vel quatuor ab ultima ipsius Ecclesiæ ordinatione vacassent. Qui monitione ipsius devotè suscepta, deliberationis inducias petierunt: post quas primò & secundò concessas, eis non curantibus respondere, de præbendis Lemovic. vos inuestiuit Card. prædictus, stallum in choro, & locum in Capitulo vobis præcipiens assignari: quod quorundam impediende malitiâ, non extitit executioni mandatum. Unde cum instantia postulastis, ut quod à Legato factum fuerat, faceremus firmitatem debitam obtinere. Verùm Pœnitentiarius proposuit ex adverso, quod antequam Legatus præbendas contulisset eadem, Lemovicen. Capitulum ab ejus gravamine appellavit, tam Episcopi, quàm multorum Canonicorum Le-

movicen. qui erant in exercitu contra Hereticos; absentiam allegando. Asseruit insuper facultates Ecclesiæ diminutas, & vos sufficienter in aliis Ecclesiis præbendatos: proponens te fore simoniacum, & ingratum Lemovic. Ecclesiæ, ac eo tempore, quo fueras de præbenda Lemovicen. Ecclesiæ investitus, excommunicatum ab eodem Episcopo extitisse. His aurem, & aliis per Cardinalis relationem auditis, cum convenissemus postmodum eundem Pœnitentiarium per nos ipsos, per responsiones ipsius cætera esse frivola, præter id, quod de sententia excommunicationis contra te proposuerat, intelleximus evidenter. Vnde ven. f. n. Archiepiscopo, & dilectis filiis Magistro M. Canonico Bituricen. & H. Cellerario S. Frontonis Petragoricens. dedimus in mandatis, ut nisi Pœnitentiarius infra mensem post commotionem eorum, te legitime à sæpèfato Episcopo tempore investituræ tuæ excommunicatum fuisse probaret, quod per dictum Legatum de te factum extiterat, sublato ap. ob. confirmarent. Si verò probare te excommunicatum tunc temporis extitisse, non postponerent quod de te factum fuerat, revocare. Qui mandatum Apostolicum exequentes, utriusque partis receptis testibus, & confessionibus, ac allegationibus intellectis, eandem causam sufficienter instructam ad nostrum remiserunt examen. Cum autem propter hoc nuper tam tu, quàm dil. fil. G. Lemovic. Capituli procurator, in nostra fuissetis præsentia constituti, & acta ipsa inspicere fecerimus diligenter, per Pœnitentiarii testes intelleximus factam fidem, quod Lemovic. Episcopus pluribus annis antequam tu de præbenda jam dicta fueris investitus, Clericos, & Burgenses Castri Lemovicen. & te nominatim, quem eorum dicebat consiliarium, & fautorem, vinculo excommunicationis astrinxit.

Per testes verò tuos extitit manifestè probatum, quod etiam dictus Episcopus in burgenles, & eorum fautores excommunicationis sententiam tulerit, & tu apud Sedem Apostolicam adjutor extiteris eorundem: idem tamen Episcopus generaliter universos burgenles, & eorum fautores, tam clericos, quam laicos, ante tres annos absolvit, quibusdam presbyteris usque ad certum tempus retentis, qui contra interdicti sententiam præsumperant celebrare; quodque idem Episcopus tibi communicavit postea in Ecclesia, & in mensa. His igitur, & aliis, quæ fuerunt hinc inde proposita, intellectis, quia juxta mandati nostri tenorem investitura tuæ tempore à præfato excommunicato Episcopo extitisse dictus Pœnitentiarius, sicut obtulerat, non probavit: cum ex adverso de absolutione, ac communiōne dicti Episcopi fuerit facta fides; quod per dictum Legatum de te factum est, de tractum nostrorum consilio per definitivam sententiam duximus approbandam. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ definitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, & c. usque *incursum*. Datum Lateran. IX. Kal. Februarii P. N. anno XIII.

b *Petragoricen.*] Petragoricensis urbs est in Gallia, ad fines Aquitanie secunda, sita in alpina, moiesaque regione, quæ à petris nomen videtur accepisse. Habuit Ecclesiam Cathedralē jam à primis Ecclesie sæculis, cujus Præfulum feriem retulit Chenu in *Chronol. Gallie*.

c *Lemovicen.*] Quæ Ecclesia etiam est in Gallia, ut jam notavi in *cap. 17. de majorit. & obed.*

d *Burgensibus.*] De Burgensibus egi in *cap. Abbas, de his quæ vi.*

COMMENTARIUM.

2. IN hoc textu, & in *cap. postulasti*, supra hoc titulo; agitur de excommunicatis electis ad beneficia ecclesiastica; & in utroque docetur, excommuni-

catum tempore, quo persistit in ipsa excommunicatione, incapax esse beneficii ecclesiastici; immo collationem ipsi factam ipso jure nullam esse. Ratio in promptu est, quia beneficium præcipue datur propter officium: *cap. cum secundam de prob. cap. final. de rescript. in 6. cap. concessa 12. quest. 2. cap. generaliter 16. quest. 1. cap. ex literis, de excessib. Prælar.* ideoque cum excommunicatus sit ipso jure suspensus ab officii executione, incapax quoque est beneficii, quod propter officium datur. Accedit, quia communicatio cum excommunicato prohibita est, *cap. cum excommunicato 11. quest. 3.* dicemus latè in *cap. significavit, de sent. excom.* sed collatio beneficii fieri non potest sine communicatione, *disto cap. postulasti*. Ergo excommunicatus incapax est collationis beneficii, ut probant præsentem doctrinam variis ampliationibus, & limitationibus exponentes plures congesti à Barbosa in *præsent.*, & *lib. 3. juris eccles. cap. 13. num. 136.* Riccius *lib. 4. de jure person. cap. 6. per totum.* Jul. Labor. *de elect. canonic. cap. 16. num. 85.* Petrus Gregor *lib. 4. partit. tit. 16. cap. 7.* Suarez *de censur. disput. 13. sect. 1. Castropalao tom. 6. disp. 2. punct. 10.* Hieronymus Garcia *tom. 2. polit. regul. tract. 9. diffinit. 4. dub. 5.* Valens de beneficiis *tit. 21. per tot.* Cironius *ad tit. de elect. Tapia 2. tom. catena mor. lib. 5. quest. 5. art. 9.* Tantum potest optare beneficium, quia id in facto constitit, nec mutatur titulus, ut probant Valens *ubi supra, num. 11.* Moëz in *cap. final. de consuet. lib. 6. num. 10.* Nec obstat, quod excommunicatus non gaudet fructibus beneficii, *cap. pastoralis, §. verum, de appellat.* quia optio non spectat propriè ad fructus. Nec etiam contrarium probat textus in *cap. referente 7. de prob.* quia in ejus specie absolutio necessaria non fuit ad validitatem optionis; sed quia erat excommunicatus, ob eandem causam, quæ pendebat coram Pontifice, juxta textum in *cap. prudentiam, §. 6. de offic. deleg. cap. venerabili 6. de sent. excom. lib. 6.* Videndus est Fr. Hieronymus Garcia *ubi supra*, qui fusè de hac incapacitate excommunicati ad beneficia agit.

CAPUT IX.

Gregorius I. & I. *Canonicis a Pragensibus.*

Apostolica Sed. *Et Infra:* Verum quia tempore suspensionis **b** ignari **c** celebrasti divina, vos reddit ignorantia **d** probabilis excusatos. Caterum si fortè ignorantia **e** crassa, & supina, aut erronea fuerit, propter quam dispensationis gratiæ egeatis, eam vobis de benignitate Apostolica indulgemus.

NOTÆ.

a *Pragensibus.*] Ita etiam legitur in *cap. ad Apostolica, de except.* ubi extat alia pars hujus Decretalis, ut jam ibi notavi pro vera hujus textus inscriptione.

I. **b** *Ignari.*] Ignarus est, qui ex toto nescit, quod scire debebat, ut *ex cap. ult. 37. dist.* docent Anton. & Panormit. in *præsent. num. 4.* juxta quos ignorantia differt à nescientia, quod ignorantia propriè est ignorare ea, quæ quis scire debet; nescientia verò est quando quis ignorat, quæ scire non tenetur. Et ignorantia semper sumitur in malam partem pro eo, quod quis scire debet, & ignorat, *cap. 1. 38. dist. cap. ideo 15. §. 1. 37. dist.* Sed licet hæc duo ut diversâ proponantur in *l. ult. C. per*

quas personas, tamen promiscuè ponuntur in *l. 2. ff. quis ordo in honor. possess.* docet Costa *de facti scient & ignor. inspect. 80. num. 10.* Etiam error differt ab ignorantia, *l. si me in vacuum 34. §. 1. ff. de acquir. possess.* Error enim tantum datur, cum quis aliud pro alio putat, seu credit unum, quod est aliud, *cap. in quibus 6. 22. quest. 2. cap. quamvis 11. 34. dist. l. error ff. de juris & facti ignor. ubi Curac. Gilkenus de præscript. part. 2. memb. 1. cap. 3. num. 4. & 5.* Denique dubitatio datur quando quis inter scientem, & ignorantem medius, & dubitans est, *l. si quis 41. ff. ad leg. Aquil. l. de status 15. ff. qui testam. a. l. qui in aliena 6. §. si is qui putabat, ff. de acquir. heredit. l. final. Cod. de condit. indeb.* Costa *dicta inspect. 80. num. 10.* Ignorantiam variè describunt Marcellus Ficinus *ad Platonem*, Donellus *lib. 1. comment.*